

Yepyeni bir "Moby Dick" deneyimi

Sevdiğim bir anne duası vardır: "Allah seni hep iyilerle karşılaştırsın". Anneler bizden önce öğrenirler hayatta insan eli yapımı çok fazla kötülük olduğunu. O kötülerle ve kötülüklerle karşılaşmamızı istemezler. Ama ne mümkün. Daha çocuk yaşta karşımıza çıkarlar. 'Akran zorbalığı', 'yetişkin zorbalığı'na evrilir ve ömür boyu sürer. İş hayatında, özel hayatlarımızda, arkadaşlarımız arasında, daha pek çok yerde karşımıza çıkar kötüler. Hayatın bir noktasında 'intikam' duygusunu öğreniriz. Yapılan kötülüğü, yapana misliyle ödetmeyi. Canını yakanın canını yakmayı. Zamanlama verilir bir de; 'intikam soğuk yenen bir yemektir'.

Bıçak keskinliği

Bunların hepsi insan ruhunu zorlayan, ağırlık yapan, mutsuzluk garantili öğretiler. "Intikamını aldı ve sonsuza kadar mutlu yaşadı" diye bir son duymadım hiç. Tam tersi intikam hırsıyla kuruyan bir sürü kalp gördüm. Kendi adıma, küçük ölçekte canım yandığında, canımı yakanın canını yakmak istediğim ve bunu kelimeler marifetiyle yaptığım oldu. Dil yarısı açtıklarım. Hep bir boşluğa düştüm ardından. Birinin kalbine sapladığım bıçak keskinliğindeki kelimeler huzurumu kaçırdı. Canımın yangısına iyi filan da gelmedi. Yaşım ve psikoloji bilgim ilerledikçe, yapılanın 'kötülük yapmak' adına yapılmadığı durumları da fark ettim. Ki bu fark ediş işleri daha da karmaşıktırdı.

Bu girizgâhın nedeni bu hafta Yapı Kredi Yayınları'ndan çıkan, metnini Olivier Jouvray'ın yazdığı çizimlerini Pierre Alary'nin yaptığı bir grafik roman: "Moby Dick". Evet evet, bildiğimiz "Moby Dick". Amerikan edebiyatının en önemli romanlarından olan, Herman Melville'in yazdığı... Kitabının ardından filmini izlediğim ve şimdi bir grafik roman olarak karşımda duran. İlk okuduğumda heyecanlı bir deniz macerası olarak algıladığım, bir solukta bitirdiğim "Moby Dick". Sonraki yıllarda felsefesini kavradığım, kötülük-intikam çıkmazının dev yapıtı. Okuyanlar bilir. Hayatı denizlerde geçmiş Kaptan Ahap, okyanusun gördüğü en güçlü isperçemet balinasını, Moby Dick'i avlamaya çalışırken tek bacağından olmuştur. Sağlam bacağı ve yine bir balinanın dışından yapılan protez bacağıyla denizlerdeki yaşamına devam etmektedir. Aradan çok uzun yıllar geçmesine rağmen, kaptanlığını yaptığı Nantucket'teki Pequod



**Bir Kahve İçimi
Filiz
Aygündüz**

filiz.aygunduz@milliyet.com.tr

gemisiyle yeniden yola çıkarken tek amacı vardır: Kötüyü simgeleyen Moby Dick'i yakalamak, kopardığı bacağının intikamını almak.

Kötülük intikam ikilisi

Roman boyunca onun acıdan acıya, huzursuzluktan huzursuzluğa sürüklenen ruh hallerine tanıklık ederiz. Öte yandan bu denizcilik destanında okyanus denizciliği, balina avcılığı üzerine bilgi ediniriz. Zira Melville'in de yaşamının büyük bir bölümü denizlerde, balina avcılığıyla geçmiştir ve yazdıkları deneyimlenmiş gerçeklerdir. Ve tabii bir de şiirsel insan hikâyeleri vardır. Farklı okumalar yapmak mümkündür. Ama asıl konu kötülük-intikam ikilisidir. İnsanın gözünü kör eden bir intikam duygusunun bir ömrü nasıl zehredeceğini anlatan görkemli bir romandır "Moby Dick". Kitabı yine Yapı Kredi Yayınları'ndan bulabilirsiniz.

Grafik romana gelince... Sayesinde son derece heyecan verici çizgiler eşliğinde yepyeni bir Moby Dick okuma deneyimim oldu. Melville'in dille kurduğu dünyayı, renkler ve çizgiler üzerinden takip ettiğimde müthiş bir serüvenin içine düştüm. Okyanusta bir seyrüsefere çıktım, güvertede tayfalarla birlikte dolaştım, denizlerin kokusunu içime çektim, dalgalarla boğuştum, Moby Dick'in ortaya çıkacağı anı merakla bekledim. Roman karakterlerinin benim kafamdaki görüntüleriyle grafik romandaki görüntüleri arasındaki aykırılıkları ve benzerlikleri bulmak ise başka bir heyecandı. Özellikle Kaptan Ahap'a bayıldım. Tam benim hayalimdeki gibiydi. Ne yalan söyleyeyim film uyarlamasında Gregory Peck'in canlandığı Ahap çok gerçekçi gelmemişti, Peck, Ahap için yüzündeki derin yara izine rağmen fazla yakışıklıydı.

Özetle çok ama çok güzel bir Moby Dick deneyimi yaşadım. Yazının başında anlattığım kötülük-intikam kavramları üzerine bir kez daha düşünme fırsatı buldum. Bugünkü aklımla. Sağ yanağıma tokat atana, vurması için sol yanağıma da çevirecek bilgelikte değilim. Ama kötülerden intikam alma hırsının Ahap'ta nelere mal olduğunu gördükten sonra bu yaşımda yeniden... Ola ki bu hırsa kapılırsam bir gün... Yanarsa canım yeniden... Özetle düşünme mesaisine devam! İyi pazarlar...